Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 181, Inozems. izdaja Ljubljana, petek 13. avgusta 1943 Cena cent. 80

Uprav ništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštno čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva tvrdka Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.— za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per le pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Velik uspeh italijanskih torpednih letal

Dve križarki in 3 trgovski parniki zadeti — 12 sovražnikovih letal sestreljenih

Vrhovno poveljništvo: Vojno poročilo št. 1174:

V središču sicilskega bojišča se nadaljujejo siloviti napadi sovražnika vzdolž obale otoka.

Naša torpedna letala so prestregla sovražne vojne in trgovske edinice in zadela neko 10.000 tonsko križarko, neko 5000 tonsko križarko in tri trgovske parnike.

Skupine ameriških štirimotornih letal so včeraj bombardirale Terni. Številna javna poslopja, med njimi bolnišnice in mnogo drugih stavb, so bila pri tem uničena ali poškodovana. Izgube med prebivalstvom so velike.

Naši lovci so napadli sovražna letala v hudih bojih, ki so se razširili tudi vzdolž obale, in jih sestrelili 9.

Med letalskimi napadi, ki jih je izvršil sovražnik v pokrajini Reggio Calabria, so obrambne baterije uničile 3 letala.

General Ambrosio.

*

Pripomba: Letalski napad na Terni, ki ga navaja današnje uradno poročilo, je povzročil med civilnim prebivalstvom 72 mrtvih in 493 ranjenih.

Seznam izgub v juliju

Rim, 11. avg. s. Vrhovno poveljništvo objavlja izgube v mesecu juliju in one, ki niso bile omenjene v prejšnjih seznamih in za katere so do 31. julija prispele predpisane listine:

Vojska (z milico): padlih 979, ranjenih 1465.

Mornarica: padlih 58, ranjenih 60.

Letalstvo: padlih 91, ranjenih 117.

Trgovinska mornarica: padlih 78, ranjenih 32.

Seznami padlih so objavljeni v današnjem izrednem dodatku lista »Le Forze Armate«.

Slavnim borcem in njih družinam ganljiva večna hvaležnost Domovine!

Turški list o odporu italijanske vojske

Carigrad, 12. avg. s. List »Tašviri Efkar« objavlja uvodnik, v katerem poudarja med drugim, da medtem, ko bi se morala po angleškoameriški propagandi bitka na Siciliji končati takoj po spremembi režima v Italiji, pridobiva poseben pomen srdit odpor, ki ga italijanski vojaki še nadalje nudijo skupno z nemškimi četami navzlic premoči nasprotnika v ljudeh in orožju. List nadalje poudarja, da je anglosaški radio takoj po zlomu fašizma razširil najbolj obupne in vznemirljive informacije o položaju v Italiji, ki so se izkazale za netočne.

Siloviti boji na vsej vzhodni fronti

Berlin, 11. avg. s. Vojaški sodelavec DNB piše v očrtu velike bitke, ki divja v vseh odsekih vzhodne fronte, da je borba z izmenjajočimi se dogodki dosegla nezaslišano silovitost, kar kaže na to, da bi sovjetsko poveljništvo rado doseglo odločitev vojne pred koncem poletja. Boljševiki so pričeli ofenzivo zaradi obupnih nevarnosti, ki jim pretijo, kakor glad in beda. Ključne postojanke sovražne ofenzive so v odsekih Orla in Vjazme. Napori sovražnika so na teh področjih jasno vidni. Cilji so Harkov, Šumi in Brjansk. Južnozapadno od Bjelgoroda je uspelo sovjetskim četam med množinskim napadom izvršiti globok vdor, vendar so poročila sovražnika o zmagi preuranjena. Ko se je sovjetskemu poveljništvu zdelo, da imajo končno v rokah važen operativni uspeh, je bil po zaslugi sistema elastične obrambe, ki ga izvaja nemško poveljništvo, vdor odstranjen in napadalec se je moral ustaviti. Bodoči razvoj položaja bo pokazal pomen najbolj dramatičnih vojaških manevrov, ki so bili zabeleženi doslej v sedanji vojni. Južno in južnozapadno od Vjazme je sovražnik postavil na bojišče vse svoje težko in najtežje orožje, najmodernejše orožje, kakršnega ni bilo na nobeni drugi točki fronte v nobeni fazi te vojne, neverjetno količino težkih in lahkih baterij, metalcev plamenov, možnarjev, novo orožje, ki se imenuje zaradi številnih cevi v vojaškem žargonu »Stalinove orgije«. Kljub uporabljanju takega orožja ni mogel sovražnik doseči operativnega uspeha, po katerem je stremel, in še manj strateškega. Dejstvo, da s temi operacijami niso bile zadane nemškim četam znatne izgube, bo imelo za sovražnika hude posledice. Sodelovalec DNB zaključuje, da se bo šele v nekaj tednih razumelo, kako malo pomembne so ozemeljske osvojitve in kakšen odločilen pomen je treba pripisati številkam o izgubah na vzhodni fronti.

Berlin, 12. avg. Velika bitka, ki divja med Baltikom in Črnim morjem, postaja čim dalje hujša. Sovjetsko poveljništvo je vrglo v napad nove rezerve, očitno z namenom, da bi doseglo odločilne uspehe. Tudi Nemci so pripeljali v prvo bojno črto ojačenja, kar je taktiko prožne obrambe napravilo še bolj učinkovito. To lahko sklepamo tudi po včerajšnjem vojnem poročilu Hitlerjevega glavnega stana, ki je po treh dneh molka objavil, da so na področju pri Bjelgorodu propadli vsi sovražni poskusi prodora nemške razvrstitve. Izjalovili so se tudi poskusi vdora v bistvene postojanke zapadno od Orla in južnozapadno od Vjazme.

Strateški položaj kakor soglasno ugotavljajo vojaški kritiki nemških listov, je torej slej ko prej nespremenjen, navzlic ogromnim naporom rdečih, nespremenjen pa je zato, ker sovjetske čete ne morejo doseči določenih ciljev, medtem ko Nemci, ki se pravočasno odmikajo od napadalcev povsod, kjer to zahteva razvoj bitke, ohranjujejo pobudo in tako preprečujejo sovražniku, da bi dosegel strateške uspehe, kakršnega bi predstavljala obkolitev te ali one javne postojanke.

Glede na taktiko, ki jo uporablja nemško vrhovno poveljništvo, je zasedba nekaterih središč po rdečih četah brez pomena, še več, oporišča, ki so bila do včeraj stebri obrambnega sistema, postanejo, čim so izpraznjeni, čisto brez pomena. Tipičen primer je bil Orel; danes je mesto kup ruševin in kot takšno ne more nikdar postati strateško oporišče za sovjetsko vojsko. Isto bi se prav lahko utegnilo zgoditi drugod. S tem se nikakor ne želijo dvigniti roke in pripraviti javno mnenje, kakor to podtika sovražna propaganda. Sicer je pa precej značilno, da so anglosaški listi pripisali le neznaten pomen informacijam Kremlja glede tako zvanega katastrofalnega umika Nemcev vzhodno od Brjanska in v odseku pri Harkovu, dočim so prisiljeni priznati, da se je izpraznitev Orla izvršila v redu.

V zvezi s tem zasluži pozornost članek lista »Völkischer Beobachter«, ki piše: Orel je uspešno izvršil svojo nalogo med dvema zimskima bitkama. Ker je sovražnik sklenil, da sproži veliko ofenzivo, katere prvi in glavni strateški cilj je bila odstranitev orelskega kotna, je bilo jasno, da bo treba to sprednjo postojanko opustiti, čim se je poveljništvo odločilo za taktiko prožne obrambe. Stroga obramba bi lahko imela resne posledice. Prav zaradi tega se je izvršila izpraznitev izpostavljene trdnjave, medtem ko je bil sovražnik zaposlen v zelo hudih bojih na bokih klina. V mestu ni prav nič ostalo, niti ne civilno prebivalstvo, ki se je raje rešilo in sledilo nemškim četam. Dva dni pred dokončno izpraznitvijo so posebni oddelki pionirjev uničili železniško postajo, vojašnice, javna poslopja, vodovod in električno centralo. Mesto je bilo tako spremenjeno v kup ruševin. (»Piccolo«.)

Mesto Orel v razvalinah

Berlin, 11. avg. s. Ko so sovjetske čete prišle na še kadeče se ruševine Orla, so megafoni v Moskvi, na katere so odmevali oni v Londonu in Washingtonu, opisovali »osvojitev« mesta kot epično junaško dejanje ter dodajali, da so se »osvajalci polastili ogromnih vojnih potrebščin in številnih ujetnikov«. V resnici so se stvari, kakor je svoj čas obvestilo nemško vojno poročilo, z vso treznostjo, toda z neizpodbitno natančnostjo, razvijale čisto drugače. »Osvojitev« Orla je bila samo v prihodu boljševiških čet med ostanke mesta, ki so ga nemške čete zapustile. Astronomske številke o plenu in ujetnikih so samo fantazija boljševiških voditeljev, ki hočejo s propagandnimi manevri dvigniti potrte duhove ruskega prebivalstva, katero je zaradi mnogih razlogov nezadovoljno s potekom vojne. V kakšni meri jim je to uspelo, se ne ve, gotovo pa je, da boljševiški vojaki in delavci potrebujejo kruha in ne besedičenja.

Orel, ki stoji na pobočju hriba med obema rekama Oko in Orlikom, je bil lepo mestece, v katerem so se videli, preden je postalo bojno prizorišče, obilni znaki boljših časov. Ko so se v oktobru l. 1941, kakor piše neki vojni dopisnik lista »Völkischer Beobachter«, nemške divizije pojavile v mestu, je bila že polovica 100.000 prebivalcev odvedena ali ubita od bežečih boljševikov. Glavni viri Orla so bili poljedelstvo, žito, konoplja in živinoreja. Vsega tega je bilo v znatni količini na razpolago, vsa industrija mesta pa je obstojala iz tovarne za klobuke, iz tovarne mlečnih izdelkov in iz pivovarne.

Posest mesta je bila za nemško poveljništvo samo vojaškega pomena in je ta pomen odpadel, kar je bilo naravno, ko je bilo mesto po izvedbi varnostnih ukrepov opuščeno. V čem obstoja »zavzetje« mesta, ki je bilo najlepše utrjena postojanka v tako zvanem loku Orla, si lahko mislimo. Kar je še ostalo v mestu celega, so nemške čete pred pričetkom svojih pokretov proti zapadu pognale v zrak, prebivalci mesta in bližnje okolice pa so v strnjenih vrstah sledili nemškim oddelkom. Dopis pravi, da so vsi do zadnjega človeka zapustili mesto. Na glavnem križišču v središču Orla je skupina prometnih stražnikov, kakor običajno, z največjim mirom urejala promet, ki je potekal, čeprav je bil precejšen, v največjem redu. Dolge vrste motornih vozil so odvažale v zaledje ves živež in vse strelivo iz mesta, neskončne kolone praznih motornih sredstev pa so se vračale nazaj in naložile ves uporabni vojni materijal do najmanjših količin. Pred pivovarno, ki je proizvajala do prejšnjega dne pivo za vojake, je skupina mož nalagala številne sodčke piva in stroje, ki so prenehali delati. Nekaj ur nato so bile vse naprave v pivovarni, kakor v ostalih tovarnah, pognane v zrak.

Prav tako mirno so bile demontirane in odnešene naprave na glavnem kolodvoru. Kar je še ostalo, je bilo pognano v zrak z dinamitom, tako tudi vse proge, po katerih sovjetski vlaki še dolgo ne bodo mogli voziti. Tudi oba mostova čez Oko in Orlik sta bila pognana v zrak. Po njih je šel promet do prehoda zadnjega motornega sredstva, zadnjega tanka, zadnjega civilista in zadnjega vojaka. Ko so zadnje skupine vojakov zapustile mesto, je zavladal popoln mir, ki so ga od časa do časa prekinjale samo eksplozije dinamita.

Stalinovo odlikovanje Poljakov

Stockholm, 11. avg. s. Stalin je v svojstvu predsednika sveta ljudskih komisarjev Sovjetske zveze na prošnjo lige poljskih patriotov, ki prebivajo v Rusiji in v zvezi z ustanovitvijo poljske divizije »Tadeusz Kosciuszko« podelil poveljniku te divizije polkovniku Sigismundu Berlingu čin generalnega majorja.

Pravoslavna cerkev na Poljskem proti boljševizmu

Varšava, 12. avg. s. Sveti sinod pravoslavne cerkve v generalni guberniji se je sestal v Varšavi ob nazočnosti varšavskega nadškofa metropolita Dionizija in drugih škofov. Sveti sinod je sklenil poslati vernikom poziv k borbi proti boljševizmu, ki zanika vse vere. Proglas bo pozval vernike, ki se ne borijo z orožjem v roki, naj z vsemi silami podpirajo ogromno borbo.

Diplomatski razgovori v Tokiju

Tokio, 12. avg. s. Zunanji minister Šigemicu je sprejel v svojem uradu skupno italijanskega in nemškega veleposlanika. V razgovoru so proučili vprašanja, ki so v zvezi s trojnim paktom in z nadaljevanjem vojne.

Očiščevalne operacije v gorskih predelih Bosne

Berlin, 11. avg. s. Mednarodna obveščevalna agencija javlja, da so nemške varnostne čete v gorskem predelu Bosne ob sodelovanju z rednimi silami tega področja dovršile nove policijske operacije proti tolpam na tem področju. V nekem kraju, kjer so uporniki ustrahovali prebivalstvo, so nemške in krajevne čete odkrile skladišča orožja in bolnico, kjer so se zdravili ranjeni in bolni odmetniki.

Izjemni ukrepi v predelih južne Anglije

Stockholm, 11. avg. s. V angleškem javnem mnenju se je zopet pojavila misel o pripravah za vdorni poizkus preko Rokavskega preliva. Razlog so dale izredne mere v nekaterih južnih področjih Anglije, katerih pa angleški tisk zaradi cenzure ne omenja. Ta področja so bila proglašena za zaščitno področje in uvedena je bila v njih policijska ura. Pričeli so že z evakuacijami in predpisana je obveza nošenja indentitetnih listin. Prepovedano je bilo tudi fotografirati na tem področju. Šole in druga poslopja so rekvirirale vojaške oblasti in v vsem tem delu Anglije opazujejo velika gibanja čet.

Nemško-madžarska trgovinska pogodba

Budimpešta, 11. avg. s. Po marljivih pogajanjih je bil v Budimpešti sklenjen nov trgovinski sporazum med Nemčijo in Madžarsko. Pogodbo sta podpisala šefa obeh delegacij minister Clodius za Nemčijo in minister Nickly za Madžarsko. Nova pogodba bo veljala leto dni. Že v prejšnji pogodbi določeni kontingenti so ostali nespremenjeni, razen nekaterih postavk, ki so bile povečane.

Novi turški poslanik v Vichyju

Ankara, 12. avg. s. Generalni tajnik v zunanjem ministrstvu Kefki Perker, ki je bil imenovan za veleposlanika v Vichyju, bo prevzel svoje posle prihodnji teden. Turški veleposlanik pri vladi v Moskvi bo prevzel posle generalnega tajnika v zunanjem ministrstvu.

Eksc. Visoki komisar gen. Riccardo Moizo

je včeraj prispel v Ljubljano in prevzel svoje posle

Ljubljana, 12. avgusta.

Danes je prispel v Ljubljano in je takoj prevzel svoje visoke posle Nj. Eksc. Visoki komisar, general armadnega zbora, gr. uff. Riccardo Moizo, senator Kraljevine.

*

V trenutku, ko prevzema novi Visoki komisar svoje visoke posle v Ljubljani, ga pozdravljamo in mu želimo čim največ uspeha pri njegovem odgovornem delu v naši pokrajini.

Vojaško vežbanje v rumunskih šolah

Bukarešta, 11. avg. s. Z novim šolskim letom, ki se bo pričelo 1. septembra, bo uvedena kot obvezni predmet v vseh rumunskih ženskih, moških in srednjih šolah, vojaška vzgoja, v moških šolah pa vojaško vežbanje.

Selitev begunskih vlad v Egipt

Ankara, 11. avgusta. s. Iz Kaira se doznava, da je egiptska vlada pooblastila jugoslovansko in češko begunsko vlado, da se nastanita v Egiptu. V egiptskih krogih, kjer tolmačijo to vest, pripominjajo, da je po britanskih glasovih verjetno, da se bo preselila v Egipt tudi poljska begunska vlada, k čemur pravijo, da gleda javno mnenje v Egiptu z nezaupanjem na te poskuse Londona, da bi spremenil Egipt v zatočišče tistih begunskih vlad, ki bi se jih hotela Anglija znebiti glede na nadaljnjo krizo svojih odnosov s Sovjetsko Rusijo, ki jo predvideva.

Dr. Attilio De Cecco †

Ljubljana, 12. avgusta

Včeraj opoldne je nenadoma umrl pri svoji delovni mizi v Tiskovnem uradu dr. Attilio De Cecco, kr. tiskovni ataše pri Visokem komisariatu. Eksc. Visoki komisar je takoj, čim je bil obveščen, obiskal urad in počastil pokojnikov spomin. Zvečer je bilo pokojnikovo truplo prepeljano na Žale. O smrti dr. De Cecca je bila obveščena njegova rodbina.

Dr. De Cecco je bil kljub visokemu uradniškemu položaju, ki ga je zavzemal, še zelo mlad, saj je bil star šele 32 let. Že ta okoliščina kaže na odlične sposobnosti, ki jih je imel in ki so obračale nanj pozornost njegovih predpostavljenih. Rodil se je v Campanji kot sin ugledne profesorske rodbine. Zdravo in resno domače okolje je oblikovalo njegov odkriti in moški značaj in njegovo srčno plemenitost. Po končanih srednjih šolah se je posvetil študiju gospodarske znanosti in si v njej pridobil doktorsko diplomo. Udeležil se je prvega natečaja za tiskovne referente pri prefekturah, ga odlično prestal in bil dodeljen tiskovemu uradu prefekture v Bologni.

Kakor oba njegova brata je bil tudi dr. Attilio De Cecco mobiliziran in je bil dolgo časa v vojaški službi, nazadnje kot poročnik pri nekem oddelku v Dalmaziji. Med tem je bil imenovan na odgovorno mesto tiskovnega atašeja in šefa tiskovnega urada pri Visokem komisariatu v Ljubljani. Bil je nato oproščen vojaške službe in je nastopil svoj novi položaj, na katerega so ga privedle njegove odlične kvalifikacije. V Ljubljano je prispel dne 10. junija 1942, torej pred dobrim letom. Izredno hitro se je vživel v naše kulturne razmere, ki so spadale pod njegov novi delokrog. Imel je polno razumevanje za potrebe našega kulturnega izživljanja in ustregel jim je, kolikor je največ mogel. Zaradi tega in pa zaradi njegovega odkritosrčnega značaja ter njegove visoke umske in srčne izobrazbe so ga cenili in spoštovali tudi vsi Slovenci, ki so imeli z njim posla ali so ga drugače spoznali. Užival je zaupanje svojih predstojnikov in ljubezen svojih sodelavcev, za katere vse pomeni njegova prezgodnja smrt hudo izgubo.

Šele pred tednom se je dr. De Cecco vrnil z dopusta, ki ga je bil preživel pri svojcih. Oba njegova brata sta vojaka bojevnika in eden od njih je bil nedavno ranjen na Siciliji. Z dopusta se je dr. De Cecco vrnil okrepljen in na videz ves zdrav, tako da ni mogel nihče slutiti, da so mu dnevi že šteti. Boleče se je zato vseh dojmila vest, da mu je srce nenadno odpovedalo. Zadela ga je kap, ravno ko je včeraj končaval dopoldansko delo in se odpravljal domov. Njegovo truplo so prepeljali na Žale, kjer bo počakalo, da pridejo od svojcev navodila za pogreb.

Bodi pokojniku obranjen blag in častem spomin!

Kočljiv razvoj odnosov med Anglosasi in Sovjetsko zvezo

Bern, 12. avg. s. Baveč se z bližnjim sestankom Churchilla in Roosevelta v Kanadi, pišejo listi, da bo na dnevnem redu mnogo vprašanj in je zato presenečenje tem večje, ker niti Kitajska niti Rusija nista poslali na sestanek nobenega svojega zastopnika. Še več, ti dve sili nista poslali niti opazovalca. Čangkajšek in Stalin sta se torej zopet postavila ob stran. Kitajski maršal obtožuje Anglosase, da se premalo zanimajo za vojno na Daljnem vzhodu, njegov sovjetski tovariš pa je vznemirjen, ker mora še danes zahtevati otvoritev druge fronte. Razen tega še drugi razlogi ločijo oba zavezniška odseka. »News Chronicle« priznava, da je malo ljudi, ki bi lahko z natančnostjo govorili o ruskih načrtih, anglosaški pa so popolnoma nedoločljivi, če izvzamemo atlantsko listino. List tudi omenja, da obstoja med Rusijo in Anglijo zavezniška pogodba, ki sta med seboj zvezani samo z zakonom o najemanju in posojevanju, kateri se izvaja tudi v vseh ostalih zavezniških državah in tudi v Turčiji, ki je nevtralna. Mogoče je, da si je Churchill tudi to pot prihranil nalogo, da pregovori Roosevelta za večje koncesije Moskvi, dočim se bo Moskva še naprej držala popolnoma ob strani. Omenja se med drugim, da v Ameriki še naprej obstojajo diplomatska zastopstva treh baltiških republik in da je Washington vedno odklanjal priznanje zahtev Moskve do teh republik.

Stockholm, 11. avg. s. Newyorški dopisnik lista »Dagens Nycheter« piše, da bi bil sestanek Stalina z Rooseveltom in Churchillom zelo potreben, ker postajajo odnosi med Anglosasi in Rusijo vedno bolj kritični, čeprav se zdi nemogoče, da bi mogel Stalin sedaj zapustiti fronto. Naslednje točke, tičoče se ruskega zadržanja, so posebno vznemirile razne ameriške politične kroge. Predvsem ugotavljajo, da Nemci v bitki pri Orlu niso uporabljali svojih rezerv. Vprašujejo se, kaj naj to v resnici pomeni in ali ni za tem politični vzrok. Nadalje je bilo diplomatom zopet dovoljeno, da se vrnejo iz Samare v Moskvo v trenutku, ko se fronta pred Moskvo še ni spremenila, in naglašajo se obnovljeni ruski pozivi po drugi fronti, ki jih je objavila »Pravda«. Končno pripominjajo, da je bil manifest svobodnih Nemcev objavljen v Moskvi, ne da bi bila o tem obveščena London in Washington. Glede vseh teh točk manjka podrobnih pojasnil in je bolj kot kdaj važno, da se ustvari dejanski sporazum med Rusijo in zavezniki, kajti Nemčija bi izkoristila vsako priliko, da izbije koristi iz političnega neskladja med »združenimi narodi«. »New York Times« se zavzema v svojem uvodniku za takojšnji sporazum s Sovjetsko zvezo. Omogočiti je treba, piše list, da se prepriča Rusija, da ameriških interesov na Poljskem in v Baltiku nikakor ne vodi želja uporabiti te države kot zavoro in še manj kot grožnjo proti Rusiji. Interesi slonijo na zvestobi obljubam v atlantski listini in na mnenju, da bo velikodušno ravnanje s temi narodi v prid Sovjetski zvezi sami. Ruska nasilna rešitev mejnih vprašanj srednje Evrope bi imela take posledice, da bi se Amerika zopet povrnila v razočarano izolacijo, ki bi oslabila sleherni bodoči sistem svetovne varnosti.

Stockholm, 12. avg. s. Stalin je imel včeraj razgovor z angleškim in ameriškim veleposlanikom v Moskvi. Kakor se zdi, je bil ta razgovor v zvezi s konferenco v Quebecu. Zdi se že gotovo, da se bo te konference udeležil kot opazovalec tudi sovjetski vojaški ataše pri kanadski vladi, ker je sovjetski poslanik v Kanadi trenutno odsoten. Stalinovo odsotnost (le redki so, ki še upajo, da se bo udeležil konference v zaključni fazi) smatra večina za vznemirljivo znamenje. Ničesar ni, pripominjajo, kar bi Anglija in Zedinjene države v tem trenutku vojne mogle podvzeti brez neposrednega sodelovanja Rusije, a prav tedaj, ko bi bilo posredovanje najbolj potrebno, ga ni, zaradi trdovratne Stalinove volje, da se ne udeleži nobene medzavezniške konference. Na drugi strani pa so vprašanja, ki še bolj povečujejo britansko in ameriško vznemirjenost, kakor n. pr. ustanovitev odborov svobodnih Nemcev in svobodnih Poljakov pod kremeljskim vodstvom v Moskvi, iz česar je razvidno, da pripravlja Moskva svojo rešitev neodvisno od zaveznikov, v kolikor gre za ta del bodoče politične ureditve.

Včeraj je Roosevelt predsedoval velikemu sestanku odgovornih Čehov in ga pričakujejo v Quebecu vsak hip. Nekateri listi pišejo o možnosti velikih senzacij. Po njihovem mnenju morajo zavezniki nujno znova pregledati vse načrte in jih prilagoditi novemu položaju. Le zelo redki skušajo pomiriti svoje duše s tem, da upravičujejo Stalinovo odsotnost, češ, da v trenutku velike ofenzive, ki je v teku na vzhodnem bojišču, Stalin ne more zapustiti vrhovnega poveljstva operacij. Medtem je prispela vest, da je »Pravda« objavila oster članek proti britanski vladi, ki jo obtožuje, da je preprečila bivšemu predsedniku češkoslovaške republike Benešu odpotovati v Moskvo, kakor je nameraval. Drugi se zopet zatekajo k misli, da bi Stalin le težko sodeloval na konferenci, kakršna je v Quebecu, kjer bodo zavezniki prisiljeni razpravljati med drugim tudi o svojih načrtih proti Japonski, s katero je SSSR v prijateljskih odnosih. List »Sun« piše med drugim: Ta prazni stol ob mizi konference zbuja zares najhujšo zaskrbljenost.

Nevarnosti anglosaškega zavezništva z boljševiki

Bern, 11. avg. s. »La Suisse« objavlja uvodnik pod naslovom »Vojne koalicije in nevarnosti, katerim so izpostavljene«. List naglaša, da imajo tri glavne koalicijske sile Anglija, Amerika in Sovjetska zveza — enak interes, da se Italija izloči iz vojne, ker bi temu sledila oslabitev vojaških postojank Nemčije. Dogodek bi lahko moralno vplival tudi na prebivalstvo Nemčije in bi imel politične posledice med evropskimi zavezniki Nemčije. Te tri velike sile pa nimajo enakega interesa, da bi olajšale to politično operacijo sedanji italijanski vladi. Nenavadno je, da so Anglosasi v Casablanci ob odsotnosti sovjetskega zastopnika izdali sovražnikom proglas o brezpogojni kapitulaciji, čegar ujetniki so danes. Brezpogojna kapitulacija Italije predpostavlja v Rimu vlado, odločeno osvoboditi se obveznosti svojih prednikov, ali komunistično vlado. Taka rešitev ni v interesu Angloameričanov. Če bi prva vojne osvobojena država postala komunistična, bi to bila strahotna slutnja za vlade zasedenih držav, ki so pobegnile v London, kar bi seveda bilo Moskvi všeč.

Madžarski odgovor na anglosaške grožnje

Budimpešta, 11. avg. s. Že nekaj dni grozi sovražna propaganda Madžarski z bombardiranjem in uničenjem njenih življenjskih središč, če se ne ukloni. Madžarska javnost kaže glede na te nezaslišane grožnje najbolj vedro mirnost. Madžarska je že nekaj časa predmet anglosaške živčne vojne, ki pa ni imela nobenega uspeha. Sovražne radijske postaje so se trudile zadnje dni, da bi iznašle vesti o izgredih in spremembah v vladi, vendar vse to ni učinkovalo na madžarsko javnost. Ker se je ta gonja izjalovila, grozijo Angleži, da bodo porušili madžarska mesta. Madžarski tisk piše glede tega, da madžarski narod prav dobro ve, da anglosaško letalstvo lahko izvrši izsiljevalne grožnje angleške in ameriške propagande, ve pa tudi, da bi se Anglosasi omadeževali z nadaljnjim zločinom, če bi se to zgodilo. Sovražnih letalskih napadov na madžarsko ozemlje, piše poluradni »Pester Lloyd«, ne bi bilo mogoče opravičiti niti z vojaškega, niti z moralnega stališča. Madžarska brani zapadno kulturo in omiko in se noče odpovedati svojemu zgodovinskemu poslanstvu.

Kronika

Kako naglo potujejo ptiči

Ptice selilke, ki v jesenskem času zapuste naše kraje, se ne vračajo s takšno naglico kakor odhajajo. Opazovanja so dognala, da opravijo pri povratku na dan komaj 100 do 150 km poti. Štorklja je cele tri mesece na poti, preden premeri progo od svojega letnega bivališča do Afrike. Toda komaj prispe na cilj, mora že misliti na povratek. O štorkljah torej skoraj ne moremo govoriti, da preživljajo zimo v toplejših krajih, ker so skoraj neprestano na poti. Brzina, s katero leti štorklja, ne doseže povprečno niti hitrosti brzega vlaka, saj leti povprečno komaj 40 km na uro. Galeb leti nekoliko hitreje in napravi na uro 50 km. Nekatere druge ptice dosežejo 60 km brzine, škorci celo 70 km.

*

* **Prvi mornar z briljanti.** Kot sedmi pripadnik nemške oborožene sile je bil odlikovan z briljanti, hrastovim listom in meči k viteškemu križcu reda železnega križa korvetni kapitan Wolfgang Lueth, poveljnik reke podmornice. Mož, ki je prvi izmed nemških mornarjev prejel najvišje odlikovanje, je opravil 15 uspešnih voženj proti sovražniku, na katerih je potopil 46 ladij s skupno tonažo 254.000 br. reg. ton. Nadalje je potopil neko sovražno podmornico, torpediral dve ladji in neki rušilec ter je uspešno miniral nekatera področja. Doma je iz Rige, kjer se je rodil 15. oktobra 1913. Izprva je študiral pravo, 1933 pa je prešel k vojni mornarici.

* **Smrt visokega odlikovanca.** Za posledicami nesreče je umrl generalni poročnik Walter Wessel, ki je bil odlikovan z hrastovimi listom k viteškemu križcu. Poverjena mu je bila zelo važna naloga pri oklopnikih.

* **Novo ravnateljstvo »Filma«.** Po vesteh iz Rima je bil imenovan Sandro Pallavicini, upravnik italijanske družbe »Film«, za ravnatelja imenovane družbe. Obenem je Pallavicini prevzel tudi tiste posle iz svoje stroke, katere je moral prej časom zaradi političnih razlogov opustiti.

* **Odgoden natečaj »Trento«.** Iz Rima poročajo, da je tajništvo za nagrado »Trento«, ki je bila razpisana za najboljši primer italijanske vojne poezije, odgodilo podelitev nagrade, za katero je bil določen rok 26. septembra t. l.

* **Goriziji prefekt je obiskal škofa.** Novi prefekt goriziske pokrajine dr. Torquato Carnevali je te dni obiskal goriziskega nadškofa msgr. Carla Margottija. Na dan obiska popoldne je škof vrnil vljudnostni obisk novemu prefektu.

Stavbni strokovnjak

za nadzorovanje zidave industrijske stavbe v Ljubljani, in sicer za dobo dveh do treh mesecev — se išče. — Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Nastop takoj«.

* **Padec s strehe.** Pri S. Albanu je postal 35letni delavec Antonio Dalfari žrtev svojega poklica. Popravljal je streho neke kmečke hiše, med delom ga je obšla slabost, da je padel s strehe na tla ter se pri padcu iz višine 6 m ubil.

* **Električni tok ga je ubil.** 23 letni delavec Lorenzo Basso iz Mondovia je postal žrtev svojega poklica. Bil je zaposlen pri električni napravi ter je po nesreči prišel v dotiko s tokom visoke napetosti, ki ga je takoj ubil.

Iz Hrvatske

Zanimiv dogodek v hrvatski zunanji politiki zadnjega časa je vzpostavitev zveze med Burmo in Hrvatsko. Zunanji minister Thaki Nu je poslal iz Ranguna v Zagreb brzojavko s sporočilom, da je bila prvega dne rastočega meseca po Vagaungu 1305 (1. avgusta 1943) proglašena neodvisnost Burme, ki si želi prijateljskih odnošajev s Hrvatsko. Zunanji minister dr. Budak je brzojavno odgovoril, da je hrvatska vlada 7. avgusta 1943 priznala neodvisno državo Burmo in da želi z njo prisrčnih prijateljskih stikov.

Ob petnajsti obletnici smrti Stjepana Radiča je »Hrvatski narod« prinesel uvodnik pokojnikovega zeta Krešimira Devčiča ter spomine bivškega ministra in senatorja dr. Ivana Krajača na dogdke v Narodni skupščini. V Zagrebu in drugih mestih na Hrvatskem so bile prirejene zadušnice, ki so se jih udeležili ustaški predstavniki. Zadušnice v zagrebški stolnici se je v ponedeljek ob 8. zjutraj udeležila pokojnikova družina, predstavniki vlade ter pripadniki ustaštva. Zagrebški radio je imel v nedeljo in ponedeljek spominski spored.

Pooblaščeni nemški general za Hrvatsko, generalni poročnik Glaise - Horstenau je bil sprejet pri Poglavniku. Z njim je bil general Alfred Strecius z ostalim spremstvom. Pogovor je trajal dalje časa.

Minister dr. Alajbegović je zadnje čase obiskal taborišča beguncev na Hrvatskem. Sedaj je Poglavniku obširno poročal o stanju v taboriščih in o potrebi novih ukrepov.

Mladinska zamenjava z Bolgarijo. Vodja ustaške mladine prof. Oršanič s spremstvom se je mudil zadnji čas v Bolgariji ter se je delj časa posvetoval z glavnim vodjo »Branika« prof. Karavanom. Dogovorila sta se, da pride 25 mladeničev »Branika« 15. t. m. na Hrvatsko ter ostane tam 20 dni. 20. t. m. pa bo 25 ustaških mladeničev prispelo v Sofijo, da ostanejo 20 dni v delovnih taboriščih »Branika«

Pokopališče Mirogoj postaja za Zagreb premajhno, vendar ga ni mogoče razširiti. Zaradi stalnega razvoja Zagreba bo treba urediti nova pokopališča, vsaj eno na vzhodnem in drugo na zapadnem delu mesta. So pa razne ovire. Najbrž bo prvo novo pokopališče urejeno v Granešinah. Mirogoj pa dobi zidano ograjo krog in krog, da bo mogoče ob zidu urediti številne grobnice.

Iz Srbije

Živilske nakaznice tudi na deželi. »Donauzeitung« beleži: Da bodo tudi na deželi preskrbljeni tisti, ki sami nič ne pridelujejo z živili, bodo živilske karte uvedene v raznih občinah na deželi. Pri občinskih uradih bodo urejeni prehranjevalni uradi, ki bodo poslovali kot samostojne občinske ustanove.

Obratne kuhinje pri železniških ravnateljstvih. Ministrski svet je pooblastil prometnega ministra, da otvori obratne kuhinje pri posameznih železniških ravnateljstvih.

Tobačne karte v Beogradu. Da se omogoči boljša razdelitev domačih izdelkov, se bodo beograjskemu prebivalstvu od 1. septembra dalje prodajali tobačni izdelki samo še na nakaznice, ki jih dobe vsi moški od 20. leta navzgor. Ženske so po takem izključene.

Uničujoča toča v Ljubljani in okolici

Ljubljana, 12. avgusta.

Dopoldne smo zabeležili:

Nebo se je pooblačilo in obeta se nam vremenska sprememba. Vsaj napovedovalec vremena v Zvezdi nam napoveduje dež. Ozračje se pa še ni kaj dosti shladilo. Teden dni smo imeli znosno vročino pod 30° C. Prejšnji četrtek 5. t. m. se je končala vrsta izredno vročih dni, bilo je za zaključek 30.2° C. Potem smo imeli v petek hudo nočno nevihto in po njej zmerno ohlajenje ozračja. Preteklo sredo pa se je vročina spet stopnjevala in se je živo srebro povzpelo na 30.4°. Včeraj zjutraj smo imeli 14.9° C, torej nekoliko več kakor prejšnja jutra. Barometer je neznatno padel in ozračje je soparno.

In nato?

Tik pred poldnem se je nad Ljubljano sprostila elementarna nesreča, kakršne mesto z okolico že dolgo ni doživelo. Med tem ko so se v teku poldneva še tu in tam razmaknili oblaki, je zdaj pa zdaj posijalo sonce in je čedalje bolj naraščala soparica. Proti poldnevu se je od zapada sem pomikal čez nebesni obok temno siv plašč oblakov, ki je obetal strahovito neurje. Vse je bežalo v zavetje, saj je črno sivi obok grozil, da bo zdaj zdaj razlil svoj srd nad mesto in prostrano okolico.

To se je žal res brž zgodilo.

Predhodnik nesreče je bil veter, ki je neusmiljeno vrtinčil prah. Potem so padle prve debele kaplje. Ob tri četrt na dvanajsto uro pa se je vsula toča — gosta, kakor lešniki debela toča — in je ropotala po strehah, zidovih in ulicah, po vrtovih in nasadih, kakor da jo je sprožil sam satan. Vsekakor je najbolj bilo prizadeto središče mesta, saj je na primer bila Rožna dolina z Vičem vred le malo prizadeta. Tem hujši je bil udarec za tisti pas mesta in okolice, ki ga je toča zadela. Žvenketale so šipe, odbijali so se pod silnimi udarci toče koščki opeke na strehah, rušil se je omet. Vihar je upogibal drevje in skušal lomiti vršiče in veje, s toče je klestil zlahtne sadeže in neusmiljeno zbijal v zemljo sočivje in drugo povrtnino.

Ljubljanski zvonovi so pravkar oznanili poldansko uro, ko se je peklenski nastop toče ublažil in se spremenil v naliv. Marsikod je bilo mesto pobeljeno kakor da je zapadel sneg. V ožjih ulicah — na primer na Starem trgu — so bili celi kupi toče, ki pa je seveda naglo kopnela. Ko se je dež umiril, je za trenutek spet posijalo sonce. Kmalu nato je znova lilo. In spet se je dež unesel. Oblaki so se sicer po malem razgrinjali, vendar je tudi še popoldne pretil dež.

Zelo žalosten je zlasti pogled po Tivoliju. Glavna promenada je vsa posuta z listjem, mnogo drevja je poškodovanega.

Vsekakor je bila priroda potrebna napoja, toda zdaj deževje že skoraj ne bo moglo več kaj dosti pomagati tam, koder je razsajala toča. Žalostno je bilo opazovati točo na večjem prostoru, na primer na Kongresnem trgu. To je bil pravcati zimski metež. In ko je neurje pojenjalo, so bila v Zvezdi k tlom sklonjena mnoga mlada drevesa — zaman so jim bili v pomoč oporni drogovi. Nekaterim drevesom je gladko odlomilo ali odčesnilo vršiče. Krompirjevka je vsa zbita v zemljo. Kako hudo je pač moralo biti popoldne pri srcu našim pridnim vrtnarjem in sadjarjem, ko so ogledovali posledice toče. Listje in stebelčje nalomljeno, nacefrano, mnogi sadeži odbiti ali vsaj ranjeni, hruške, jabolka, marelice nasekane, v kolikor niso zbite na tla. Vsekakor je današnje neurje prizadejalo Ljubljani in okolici zelo hud, nenadejan udarec, ki je tem občutnejši, ker smo v vojnem času in so skrbi za zimsko prehrano. V kroniki našega vremenoslovja pa bo ostalo to neurje zabeleženo s kratkim navpičnim sunkom, ki ga je v Zvezdi zabeležil barograf.

IZ LJUBLJANE

Nakazila za parmezanski sir

Pokrajinski Prehranjevalni zavod Visokega komisarijata v Ljubljani poziva vse trgovce in zadruge mesta Ljubljane, da dvignejo nakazila za parmezanski sir na Novem trgu štev. 4/II in to po naslednjem abecednem redu:

v petek, dne 13. avgusta od A—L,
v soboto, dne 14. avgusta od M—Z.

Potrošniki se opozarjajo, da dvignejo pri svojih trgovcih na odrezek št. 706 po 60 gr v času od 16. do 18. t. m. Zamudniki niso upravičeni do navedene količine sira.

Trgovci in potrošniki, ki še niso dvignili surovega masla za mesec avgust, naj store to takoj, najkasneje pa do 18. t. m., ker v nasprotnem slučaju niso upravičeni do tega blaga.

Razdeljevanje krompirja

Prehranjevalni zavod v Ljubljani poziva imetnike navadnih živilskih nakaznic od št. 1 do št. 35.000, da dvignejo 1 kg krompirja na odrezek št. 707 za mesec avgust pri spodaj omenjenih tvrdkah v dneh od 13. do 18. t. m.: Nicklsbacher, Jelačin, Železničarska zadruga, Smerkolj, Gregorc, Bahovec, Konzumno društvo Vič, Marinko. Krompir za ostale živilske nakaznice bo nakazan v nekaj dneh.

*

u— **Poroke.** Poročila sta se v ponedeljek 9. t. m. v frančiškanski cerkvi g. Leopold Lovšin in gdč. Tončka Arko. Oblo sreče! — Poročila sta se dne 2. avgusta v župni cerkvi na Viču g. inž. Milan Jeran in gdč. Danica Boltežar. Za priči sta bila nevestin brat inž. Rado Boltežar in brat ženina cand. inž. Branko Jeran. Naše čestitke!

u— **Stenografski in jezikovni tečaji — novi** — se pričnó ta teden. Interesente vabimo k vpisu. — Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2.

u— **Za šolsko leto 1943/44 dijake-inje** najbolje pripravljamo za popravne izpite in za višje razrede. Vpisovanje še ta teden: Specijalne instrukcije, Kongresni trg 2.

u— **Strojepisni in stenografski tečaji** (eno-, dvo- ali trimesečni) pričenjajo ta teden. Vpisovanje dnevno: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

u— **Srednješolci-ke, akademiki-čarke!** Strojepisja ali stenografije se dobro naučite v novem počitniškem tečaju. Vpisovanje še ta teden: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

u— **Inštrukcije za popravne izpite, za vse predmete in šole. Turjaški (Novi) trg 5.** (Od 8. do 12. ure.) Uspehi odlični. Resno delo in strogost!

u— **Tečaji za popravne izpite, privatiste in neocenjene — Lichtenturnov zavod. — Učenina** nizka. Naknadni vpisi, dnevno od 9.—11. Vodstvo učnih tečajev — Lichtenturnov zavod.

u— **Mamma mleko, doza 14.60. Fr. Kham,** Kongresni trg 8.

Z Gorenjskega

V Gozdu Martuljku je priredila koroška pevska zveza četrto taborišče za zborovodje. Tečaji te vrste se vrše samo tu in jih vodi prof. Ferdinand Grossmann, pomaga pa mu študijski svetnik Reibenspiess. Med drugimi sta predavala prof. dr. Marckhl z dunajske glasbene visoke šole in Oskar Fitz, nadomestni vodja glasbene zbornice na Dunaju. Za zaključek je bila skupna koncertna prireditev.

Hiša okrožnega vodstva v Radovljici je bila po prenovljenju te dni izročena svojemu namenu. V slavnostni dvorani je okrožni vodja dr. Hochsteiner orisal dosedanje nemško delo v Radovljici, nakar je izpregovoril nadomestni gauleiter Thimmel, ki je pozival k brezpogojni zvestobi Adolfu Hitlerju.

Mladina v prometni službi. V Celovcu je bilo že letošnjo pomlad ob nedeljah videti na tramvajih mlade sprevodnike in sprevodnice v uniformah Hitlerjeve mladeži. Takrat so se šele vežbali, zdaj pa že redno opravljajo službo. Splošno je koroška mladež, moška in ženska, letošnje poletje zelo zaposlena, zlasti pri spravljanju letine, v raznih obratih in pri družinah s številnimi otroki. Najmlajši pa morajo nabirati gobe, borovnice, jagode in zdravilne rastline.

Nova glasbena šola v št. Andražu v Lavantinski dolini je ustanovljena in bodo gojenci konec avgusta opravili sprejemni izpit. Priglasilo se je mnogo kandidatov iz vrst Hitlerjeve mladeži v raznih krajih Nemčije. S 1. septembrom se prične prvo polletje. Po štiriletnem šolanju in zaključnem izpitu dobijo absolventi spričevalo poklicnih glasbenikov.

S Spodnjega Štajerskega

Promocija. Na univerzi v Pragi je bil te dni promoviran za doktorja prava in državnih gospodarskih ved g. Franc Weingerl, sin posestnika iz mariborske okolice. — Refendar Erich Diermayr iz Hrastnika pa je bil v Gradcu promoviran za doktorja prava in državnih ved.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: v visoki starosti 87 let zasebnica Neža Usarjeva, 50letna zasebnica Marija Lipičeva, 64letna zasebnica in hišna posestnica Marija Waidacher-Cernyjeva, nadalje Ingeborge Tkauz, 6letna gozdarjeva hčerka Lidija Poschingerjeva in 44letna gospodinja Karolina Močičeva. V Celju je umrl 58letni gostilničar in hišni posestnik Hans Swettl.

V Slovenski Bistrici imajo zdaj taborišče državne delovne službe. V taborišču je 48 deklet, ki so vse enako oblečene ter se urijo v gospodinjstvu. Po končanem delu se posvečajo športu in zabavi.

Enoletni gams se je zatekel s Kozjaka v Dolinškov sadovnjak pri Mariboru. Brž čas je prišel s Koroškega. Zanimivega gosta so ujeli in zdaj zabava sebe in občinstvo v visoko ograjenem Kormanovem sadovnjaku. Seveda bodo žival izročili okrožnemu lovskemu mojstru, da jo vrne v svobodo.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 13. AVGUSTA 1943:

7.30: Pesmi in napevi. — 8.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 12.20: Plošče. — 12.30: Poročila v slovenščini. — 12.45: Operna glasba. — 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva v slovenščini. — 13.12: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Pisana glasba: 1. Fiorda: Magdalena; 2. Canicci: Brez »jutri«; 3. Cairone: Pesem; 4. Cantarini: Capri — serenada; 5. Dvořak: Legenda; 6. Borodin: Plesi; 7. Gotovac: Kolo iz opere »Morana«; 8. Bernard: Škrjanček — koračnica. — 14.00: Poročila v italijanščini — 14.10: Orkester vodi dirigent Petralia. — 15.00: Poročila v slovenščini. — 17.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 17.15: Koncert dua Golob—Adamič. 1. Škale: Na ljubljanski promenadi — venček modernih; 2. D. Golob: Nekaj domačih. — 17.35: Koncert za klavicembalo izvaja Renata Noll. — 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Operetna glasba. — 20.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. — 20.10: Koncert vodi dirigent Armando La Rosa Parodi. — 21.00: Koncert Ace Mičevega orkestra. — 21.30: Koncert vodi dirigent Angelini. — 22.00: Znani duetti. — 22.30: Valčki in mazurke. — 22.45: Poročila v italijanščini. — 23.00: Orkester vodi dirigent Zeme.

Zaplemba imovine upornikov Dovča Ivana in Mačka Leopolda

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je upoštevajoč, da je po preiskavi, opravljeni po členu 6. naredbe z dne 6. novembra 1942 št. 201, šteti Dovča Ivana pok. Andreja in Mačka Leopolda, kolarja iz Zadobrove 46 za upornika po členu 2. navedene naredbe in da je torej njuna imovina zaplenljiva, odločil:

Zaplenja se vsa premična in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornika Dovča Ivana pok. Andreja in pok. Predalič France, posestnika, roj. dne 23. julija 1911 v Sp. Kašlju, vasi Polje in biv. tamkaj na št. 16 in vsa premična in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornika Mačka Leopolda živ. Franca in pok. Marije Marn, kolarja, roj. dne 22. oktobra 1901 v Sp. Zadobrovi, obč. Polje in biv. tamkaj na št. 46, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po členu 7. in v izogib kazenskih odredb po členu 8. naredbe z dne 6. novembra 1942 št. 201 vsi morebitni imetniki premičnin po katerem koli naslovu in dolžniki Dovča Ivana in Mačka Leopolda, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7-II, stvari, ki jih imajo in dolgove, katere mu dolgujejo, s prepovedjo vrniti njima ali drugemu stvari ali dolgovani znesek tudi le deloma plačati.

Gospodarstvo

Maksimalni cenik za sadje in zelenjavo

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je predpisal nov maksimalni cenik št. 14. za zelenjavo in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino. Ta cenik velja od 13. avgusta t. l. naprej in določa naslednje maksimalne cene (vse za kilogram; prva številka označuje ceno v trgovini na debelo, druga pa ceno v trgovini na drobno; v oklepajih so dosedanje cene, v kolikor so spremenjene):

Česen 6.40 lire na debelo — 7.90 lire na drobno (6.50—8); **zelje** glavnato 1.60—2 (2—2.50); **kolerabice** 1.60—2 (2—2.40); **kumare** 2.35—3 (2.50—3.10); **čebula** 1.60 do 2 (1.65—2); **stročji fižol** 5—6.20 (5.10 do 6.30); **solata** vseh vrst 2.62—3.20 (2.75 do 3.30); **jajčniki** (melancani) 3.35—4.10 (3.45—4.30); **paprika** zelena 2.90—3.60; **paradižnik** 2.05—2.60 (2.10—2.70); **zelena** 2.70—3.30 (2.80—3.40); **špinača** 2.75 do 3.30; **bučke** 3—3.70 (3.10—3.80); **dinije** 1.65—2; **jabolka** I. 4.15—5 (4—4.90); jabolka II. 3.90—4.70 (3.80—4.60); **melone** 2.87—3.50; **limone** 4.50—5.50, za kos 0.55; **hruške** I. 3.65—4.40 (3.55—4.30); hruške II. 3.25—4 (3.15—3.90); **breskve** I. 4—4.80 (3.90—4.70); breskve II. 3.75—4.50; **slive** ali češplje 3—3.70 (2.90—3.60); **grozdje** 8.45—10.30.

GOSPODARSKE VESTI

= **Italijansko-nemški gospodarski razgovori.** Med predstavniki italijanske in nemške industrije je bilo v maju v Firenzi 13. delovno zasedanje. Vprašanja, ki na tem zasedanju niso bila rešena, so te dni obravnavali na zasedanju v Berlinu. Na tem zasedanju je šlo predvsem za sodelovanje v industriji marmorja, v industriji klobukov in v livarski stroki. Prihodnje zasedanje bo v decembru letošnjega leta.

= **Iz trgovinskega in zadružnega registra.** Vpisala se je tvrdka »Ateba«, kemični proizvodi, družba z o. z. v Ljubljani (proizvodnja kemičnih izdelkov, trgovina s kemičnimi proizvodi lastnega in tujega izvora; osnovna glavnica 100.000 lir; poslovodja: inž. Mihajlo Zisić v Ljubljani). — Pri Kolinski tovarni hranilni d. d. je bil izbrisan član upravnega sveta Maurel Prosper. — Pri Privilegirani agrarni banki d. d., podružnici v Ljubljani je bil vpisan pooblaščenec s pravico podpisovanja Anton Čok, vršilec dolžnosti knjigovodje v Ljubljani, ki bo podpisoval za družbo kolektivno z upravnikom, toda le, ako ne gre za obveze banke. — Pri Nabavni in kreditni zadrugi uslužbencev finančne kontrole v Ljubljani so bili izbrisani člani upravnega odbora Janez Dobrovoljc, Štefan Hočevar, Franc Blejec in Martin Dolenc, vpisani pa so bili Martin Perme, preglednik finančne kontrole, Franc Hofan, podpreglednik finančne kontrole, Anton Glažar, preglednik finančne kontrole, Valentin Završnik, preglednik finančne kontrole, ter za sopodpisovanje pooblaščenci nameščenec zadruge Jakob Izlakar, preglednik finančne kontrole, vsi v Ljubljani.

= **Seznami davčnih osnov** čevljarjev bodo razgrnjeni v mestnem odpravništvu do 24. t. m., seznami davčnih osnov tapetnikov, predtiskarij, vezilj, vezilj paramentov, izdelovalcev pogrebnih potrebščin, kozmetike, izdelovalcev igrač, torbarjev, usnjarjev, podobarjev — rezbarjev — pozlačevalcev in sedlarjev do 25. t. m., seznami davčnih osnov steklarjev brusilcev stekla, pečarjev, keramikov, kamnosekov, opekarn, vodnjakarjev, krovcev, izdelovalcev cementnih izdelkov, zidarjev, pletilistev, vezilj in strojnih pletilistev pa bodo razgrnjeni do 26. avgusta v mestnem odpravništvu (v III. nadstropju magistratne hiše za vodnjakom).

= **Iz hrvatskega gospodarstva.** V zagrebškem trgovinskem registru je bilo pri tvrdki Asicurazioni Generali v Trstu, ravnateljstvu v Zagrebu, vpisano, da je podeljena pravica zastopati tvrdko v Hrvatski dr. Stanku Švrljugi. — Lani ustanovljena velika tvrdka za kemično industrijo Kemične tvornice d. d. v Zagrebu je sedaj vpisana v trgovinskem registru s polno glavnico 50 milijonov kun. Delnice se lahko prenesejo samo z dovoljenjem ministrstva za narodno gospodarstvu. — Delniška družba za predelavo in za promet s kmetijskimi proizvodi v Zagrebu je zvišala svojo glavnico od 1.5 na 5 milijonov kun.

= **Strogo zasledovanje črne borze v Franciji.** V Franciji so letos z vso strogostjo pričeli nastopati proti črni borzi. Sedaj poročajo, da je bilo v prvem polletju letošnjega leta uvedenih zaradi črne borze 186.000 kazenskih postopanj. Globe, izrečene za lažje prestopke, so znašale v tem času 382 milijonov lir. Zaradi težjih prestopkov je bilo izrečenih poleg zapornih kazni še 160 milijonov frankov denarnih kazni; zaprli so 1800 trgovin in gostiln in odvzeli 215 koncesij. Zaplenjeno je bilo blaga za 372 milijonov frankov.

= **Nova organizacija gospodarskih zbornic v Bolgariji.** 1. septembra bodo v Bolgariji pričele poslovati nove gospodarske zbornice, ki so organizirane kot skupne zbornice za kmetijstvo, trgovino, obrt, industrijo, denarništvo in industrijsko delavstvo. Predsednik vlade je že imenoval predsednike zbornic, v prihodnjih dneh pa bodo imenovani generalni tajniki. Prav tako bo 1. septembra pričela poslovati vrhovna gospodarska zbornica.

Inozemski delavci v Nemčiji

Pristojne nemške oblasti so objavile podatke o delavstvu, zaposlenem v nemški industriji. Navzlic večjim zahtevam vojske in dolgotrajajoči vojni, je število delovnih moči v Nemčiji stalno naraščalo. Med prvo svetovno vojno je število delovnih moči v Nemčiji neprestano padalo. Zdaj pa pošiljajo evropski narodi Nemčiji delavce, da jih zaposlijo v vojni industriji. Kako daleč gre to je razvidno iz statističnih podatkov o zaposlitvi inozemskih delavcev v nemški industriji.

Ob začetku vojne je bilo v Nemčiji samo okrog 500.000 nemških delavcev. Do letošnjega leta je pa naraslo njih število na 12,100.000. Pri tem so všteti tudi vojni ujetniki toda samo tisti, ki prebivajo v mejah predvojne Nemčije. Do konca aprila 1943. je bilo zaposlenih v vojni industriji 5,300.000 inozemskih delavcev, lani 4,100.000, predlanskim pa 1,300.000. V nemškem kmetijstvu je zaposlenih okrog 4,500.000 inozemskih delavcev, drugi so pa zaposleni v rudarstvu, organizaciji Todt in legiji Speer.

Vojak in tobak

Sloveče vojskovodje si je težko misliti brez pipe. Kajo so zanesli v Evropo vojaki in še je med njimi najbolj razširjena. V začetku prve svetovne vojne, ko preskrba vojaštva s tobakom še ni bila dobro organizirana, se je večkrat pripetilo, da so vojaki v najhujših bitkah izrazili željo, da bi poslali na bojišče cigarete ali cigare. Kdor je bil kdaj na bojišču, zlasti kdor ve kaj se pravi hud topniški ogenj ali bombardiranje, bo tudi razumel, da je vojaku zelo težko brez tobaka.

Zdaj dobivajo vojaki vseh armad tobak stalno kakor vsakdanjo hrano, v strogo določenih obrokih. Toda vedno ni bilo tako. Med vojno 1870-71. so dobivali nemški vojaki cigare in tobak kar s pošto. Vojaška uprava je odredila, da je dobil vsak vojak nemške armade v Franciji dnevno pet cigar. Toda do začetka prve svetovne vojne so na to že zopet pozabili in vojaki v začetku niso redno dobivali tobaka. Šele pozneje, ko se je izkazalo, da jim je tobak skoraj tako nujno potreben, kakor kruh, so začeli redno dobivati cigare in cigarete. Tudi v sedanji vojni spada tobak k redni preskrbi vojakov na bojišču.

Lastovke se že pripravljajo na pot

Lastovke že postajajo nemirne, v njih se oglaša skrivnostni, prastari gon. Vidimo jih kako se zbirajo proti večeru v manjših jatah, kako posedajo po brzojavnih in telefonskih žicah, kako švigajo po zraku nemirne, sledeč svojemu notranjemu glasu. Človek bi mislil, da tekmujejo med seboj tako naglo režejo zrak. Toda v resnici gre samo za pripravo na dolgo pot tja doli v južno Afriko do Madagaskarja, kjer vsako leto prezimujejo. Večji del leta prežive lastovke tam. Njihova prava domovina je pa pri nas, tam kjer so se zvalile, kjer imajo svoja gnezda.

V prvih dneh avgusta nas lastovke vsako leto zapuste. Ko v Evropi še ni bilo nobenega človeka, ko sta kraljevala pod palmami tropičnih in subtropičnih pokrajin samo slon in evropski nosorog, so že švigale po zraku lastovke. O tem pričajo okamenine. Med svojevrstne teorije o pticah selivkah spada tudi ta, da žene naravni gon lastovke čez toliko stopinj zemljepisne širine južno od Ekvatorja, za kolikor stopinj severno od Ekvatorja žive in gnezdijo te ljubke ptice. Samo še nekaj dni bomo slišali njihove glasove, ki so drugim krilatcem znak za začetek konca velike poletne poslovilne simfonije našega ptičjega kraljestva.

KOMPROMIS

— Ta Milan je pa res prederzen. — se jezi Vera. — Dovolila sem mu poljubiti me na desno ali levo lice, on pa je izbral sredino.

Ferenc Kormendi: 33

ZMOTA

Ne bom mislil na to, je sklenil Janko, vendar je čutil, da je slabe volje. Tudi Ana ne misli na to, zdaj ne več, kleveta pa ji je vendarle zastrupila eno ali nekaj ur. A kaj, ko mu sploh ne bi ničesar povedala, marveč bi vse življenje nosila v sebi nemo sumnjo, strah, ljubosumnost, maščevanje? Kaj bi se bilo potem zgodilo? Strupeno zrno bi klilo v njunem skupnem življenju, dokler ne bi pomalem zastrupilo in uničilo njunega življenja. In morda nikdar ne bi izvedel, zakaj se je vse to zgodilo. Vendar se to ni zgodilo. Prav je, da se je drugače izteklo. Tako je vse v redu.

Ali pa je v resnici vse v redu? Spodaj v kopalnici si zdaj Ana odstranjuje sledove solz z obraza in si nadeva mirno in veselo masko — ali pa v svoji notranjosti zares verjame in ve, da nima vzroka za sumnjo? Ali mu zares zaupa in verjame. Ali si ne misli potihoma, zakaj naj bi mu verjela? Zato, ker je zanikal? Ali je zares vse zlo minilo?

Kdo to ve... jaz ne, je nejevoljen razmišljal Janko.

Ana se je napravljala v kopalnici. Ničesar več ni opaziti. Lica so ji enakomerno rdeča, zdaj si bo nekoliko še namazala usta, obrvi, in... vse je minilo. Minilo? Nihče ne bo ničesar opazil na njej, pazila bo, nosila bo glavo pokonci, to je njena prva velika večerna prireditev, ne sme je pokvariti, ne na zunaj, ne na znotraj. Tudi življenja ne, ne bo si ga dala pokvariti. Nič se ni zgodilo. Bila je laž, nesramno obrekovanje. Nekdo jima je zavidal njuno srečo. Tudi to se dogaja v življenju. Kdor nima docela čiste vesti, ta ne more tako govoriti. Verjeme mu, mora mu verjeti. In ako bi se karkoli zgodilo... ne, nič hudega se ne bo zgodilo!

*

Kasneje, v pestri in radostni noči, je Janko pogosto s pogledom poiskal Ano med ljudmi, in ko jo je našel, jo je zamišljeno gledal. Kot mirna domačica se posveča svojim gostom, veselo se razgovarja, se smeje, pleše, zabava se in zabava svoje goste, lica ji gorijo, glas ji zveni zvonko in čisto, neprisiljeno se kreta..., ne, zares se ni zgodilo nič hudega.

Tudi Ana je opazovala Janka. Mirnega, resnega obraza se pogovarja s starejšimi gospodi, nato prihajajo po njega in ga vzamejo med se mladi: smeje se, pleše, dvori, neprestano se vrte okoli njega najlepša dekleta in žene, on pa... Ne, ako bi se bilo zgodilo kaj slabega, potem se ne bi mogel tako vesti. Ne, nič hudega se ni zgodilo.

Gospa Waltrova je vsa srečna in mirna slavila svojo slavo v uspelem večeru. Kako lepo in dobro je vse, hvala Bogu, spet smo korak naprej. Ana in njen mož sta dostojno nadaljevala tradicijo rodbine. Kako ta otroka kar žarita! To je resnična sreča.

Antal Walter je nekam ginljivo razlagal staremu prijatelju, da njegova hčerka Ana ni mogla, častna beseda, res ni mogla bolje izbrati.

Agica edina je opazila, da se je Ana kdaj pa kdaj zresnila, pogled ji je negotovo zablodil, na obraz ji je legla čudna, mračna senca. In da je Janko glasnejši kakor običajno, da, prav tako kakor da na vsak način hoče pokazati svojo dobro voljo. Kaj se je zgodilo? se je vpraševala v duhu. Kaj neki je danes z njima?

*

Bela Szlavik se je zgodaj prebudil. Kraj sebe je slišal glasno, pravilno ženino dihanje. Previdno razviti načrt in ko se neprijatelj najmanj nadeja, ga napasti, — je razmišljal. Napasti ga s tiste strani, od koder sploh ne pričakuje napada. Strmel je v temo. Zdaj se še zabavajo. Nemara se jako dobro zabavajo. Obraz se mu je nakremžil. Nenadoma ga je oblil mrzel pot. Obrnil se je na stran in si naglo potegnil odejo preko ušes.

11

Agica je pozorneje opazovala in čutila je, da se ne moti. Nekaj je med Ano in Jankom. Toda kaj? Slaba volja ali nesporazum? V Aninem in Jankovem glasu in pogledu se je izvršila nekakšna čudna izpremememba. To se dogaja tedaj, ako je človek utrujen, je razmišljala Agica, to se dogaja, ako hoče človek skriti svojo nejevoljo, žalost, bol. Prikriti ali zatajiti, to je bilo bistvo izpremembe, ki jo je Agica opazila pri njiju tistega večera. In vzrok? Nemara sta se skregala, očitno zaradi kake malenkosti, in se nista utegnila porazgovoriti. Ali pa sta se oba zaradi nečesa rajezila in še vedno ni minil vzrok njunega gneva. Na srečo vzrok ne more biti resen, se bosta že spet sporazumela.

S to mislijo bi čustvo sumnje izginilo iz Agičine duše, ako ne bi bolj radi lastnega miru obzirno in kakor slučajno skušala izliti tega, kar je bila opazila, v besede. Nekega dopoldneva je vprašala Ano, zakaj je tako čemerna. Vprašanje je bilo zastavljeno nenadejano. Toda takojšnji in gladki odgovor, ki ni izdajal najmanjšega, ne naravnega ne narejenega začudenja nad nepričakovanim vprašanjem, je vzbudil v Agici domnevo, da je bila Ana pripravljena na to vprašanje ter si je že vnaprej skrbno pripravila odgovor.

Kako naj bi bila čemerna, je odvrnila Ana brez premisleka, s prizvokom hladne odločnosti v glasu, naj nima najmanjšega vzroka za to. Agica je trenutek čakala na njeno vprašanje, ki bi bilo morda prirodno v tem položaju: kako si prišla na to misel? Zakaj misliš, da naj bi bila čemerna? Toda Ana ni ničesar vprašala, marveč je s slabo prikritim namenom in preveliko živahnostjo jela govoriti o gledališki predstavi, ki so jo gledali snoči. Agica se je za trenutek prestrašila. Torej je v resnici nekaj, kar hoče na tak način prikriti? Ko pa je bila čez nekaj dni na večerji pri Fülöpovih in je ostala za nekaj minut sama z Jankom, je tudi njega osupnila z nepričakovanim vprašanjem, ali se nista skregala in kaj se je prav za prav pripetilo, kaj pomeni to njuno čudno razpoloženje? Janko jo je pogledal z